

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z RELIGII DLA KLASY III SZKOŁY PODSTAWOWEJ

według podręcznika „Kto spożywa moje ciało, ma życie”

zgodnego z programem nauczania nr AZ-1-01/18

I. PODSTAWY PRAWNE

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 Prawo Oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 59 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty ((Dz. U. z 2022 r. poz. 2230).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U.2019 poz. 372).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. 2019 poz. 373).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 19 sierpnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1780).
- Statut Szkoły Podstawowej nr 9 im. Jana Pawła II w Otwocku.

II. CELE OCENIANIA

- Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania oraz wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania w przypadku dodatkowych zajęć edukacyjnych.
- Ocenianie wewnątrzszkolne ma na celu:
 - 1) informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz o postępach w tym zakresie;
 - 2) udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie uczniowi informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć;
 - 3) udzielanie uczniowi wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju
 - 4) motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu;
 - 5) dostarczenie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce, zachowaniu oraz szczególnych uzdolnieniach ucznia;
 - 6) umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno – wychowawczej.
 - 7) monitorowanie pracy ucznia.

III. OGÓLNE USTALENIA

- Ocenianie bieżące w klasie III odbywa się zgodnie z następującą skalą:
 - 1) stopień celujący – 6
 - 2) stopień bardzo dobry – 5
 - 3) stopień dobry – 4
 - 4) stopień dostateczny – 3

5) stopień dopuszczający – 2

6) stopień niedostateczny – 1

- Oceny bieżące rejestrowane są w dzienniku elektronicznym za pomocą odpowiedników cyfrowych podporządkowanych w/w skali.
- Dopuszcza się nieprzygotowanie do lekcji, odnotowywane w dzienniku minusem (-), uzyskanie trzech minusów skutkuje wpisaniem uwagi negatywnej.
- Dopuszczalne jest dodawanie znaków “+” i “-” do każdego z powyższych stopni w przypadku oceniania cząstkowego oraz oceny śródrocznej w tym proponowanej oceny śródrocznej. Skalę bez dodatkowych znaków stosuje się w przypadku rocznych i końcowych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych.

IV. OBSZARY AKTYWNOŚCI UCZNIÓW:

- Rozumienie pojęć religijnych.
- Stosowanie terminologii religijnej.
- Samodzielne lub w grupie przeprowadzanie zadań
- Stosowanie zdobytej wiedzy i umiejętności w inscenizacjach, gazetce szkolnej, pracy na rzecz Kościoła i w innych sytuacjach.
- Prace projektowe i długoterminowe.
- Aktywność na lekcji i poza nią oraz wkład pracy ucznia.
- Praca w grupach.
- Prowadzenie zeszytu

OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA

W procesie oceniania **obowiązuje stosowanie zasady kumulowania wymagań** (ocenę wyższą otrzymać może uczeń, który spełnia wszystkie wymagania przypisane ocenom niższym). Oceniamy wiedzę i umiejętności ucznia oraz przejawy ich zastosowania w życiu codziennym, przede wszystkim w szkole. Gdy uczeń ubiega się o ocenę celującą, bierzemy pod uwagę również jego zaangażowanie religijno-społeczne poza szkołą.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą,
- b) odmawia wszelkiej współpracy,
- c) mimo zachęt wykazuje obojętny albo wręcz lekceważący stosunek do przedmiotu, wiedzy i wiary.
- d) nie opanował minimum wiadomości i umiejętności objętych programem nauczania lub jego bloku, a jego braki uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy;
- e) nie jest w stanie z pomocą nauczyciela rozwiązać prostego zadania;
- f) popełnia błędy, nie udziela odpowiedzi lub udziela błędnych;
- g) jest bardzo często nieprzygotowany do lekcji (nie odrabia prac domowych, nie przynosi niezbędnych przyborów).

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne:

- a) w zakresie wiadomości i umiejętności opanował treści najłatwiejsze, najczęściej stosowane, stanowiące podstawę do dalszej edukacji,
- b) wykazuje choćby minimalne zainteresowanie przedmiotem i gotowość współpracy z nauczycielem i w grupie.
- c) umie wykazać się wiedzą elementarną, rozwiązuje zadania o niskim stopniu trudności;
- d) potrafi skorzystać z pomocy nauczyciela;

- e) wykazuje minimalne zainteresowanie wiedzą;
- f) mimo braków w wiadomościach i umiejętnościach ma możliwość uzyskania koniecznej wiedzy z danego przedmiotu w ciągu dalszej nauki

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania podstawowe:

- a) opanował treści najbardziej przystępne, najprostsze, najbardziej uniwersalne, niezbędne na danym etapie kształcenia i na wyższych etapach,
- b) uczestniczy w rozwiązywaniu problemów oraz umiejętnie słucha innych.
- c) rozwiązuje (przy niewielkiej pomocy nauczyciela) typowe zadania o przeciętnym stopniu trudności;
- d) zna podstawowe pojęcia;
- e) wykorzystuje wiedzę w sposób odtwórczy

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania rozszerzające:

- a) opanował treści umiarkowanie przystępne oraz bardziej złożone,
- b) ukierunkowany jest na poszukiwanie prawdy i dobra oraz szanuje poglądy innych,
- c) aktywnie realizuje zadania wykonywane w grupie.
- d) wykazuje zainteresowanie wiedzą i poszukuje jej w różnych źródłach informacji;
- e) skutecznie komunikuje się i efektywnie współpracuje w zespole;
- f) wykazuje zainteresowanie przedmiotem;
- g) łączy wiedzę z różnych przedmiotów

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania dopełniające:

- a) opanował treści obejmujące elementy trudne do opanowania, złożone i nietypowe,
- b) wykazuje własną inicjatywę w rozwiązywaniu problemów swojej społeczności
- c) wszechstronnie dba o rozwój swojej osobowości i podejmuje zadania apostolskie.
- d) prezentuje ugruntowaną wiedzę i umiejętności objęte materiałem nauczania;
- e) 2) przekazuje swoją wiedzę pewnie, posługując się klarownym, komunikatywnym językiem;3) potrafi powiązać różne fakty i wiadomości oraz umie zastosować je w nowych często nieznanym sytuacjach;
- f) 4) samodzielnie formułuje wnioski;
- g) 5) rozwiązuje problemy w twórczy sposób, logicznie i precyzyjnie opisuje otrzymane wyniki oraz wyciąga z nich własne wnioski;
- h) 6) przedstawia zajmująco własny punkt widzenia, potrafi go bronić, szanuje argumenty innych;
- i) 7) efektywnie współdziała w zespole, stymulując pracę twórczą w grupie

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- a) posiadał wiedzę i umiejętności z przedmiotu w danej klasie, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia,
 - a) biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych i proponuje rozwiązania nietypowe,
 - b) osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach kwalifikując się do finałów na szczeblu diecezjalnym, powiatowym, regionalnym, wojewódzkim albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.
 - c) twórczo rozwiązuje problemy, dostrzega je, nie unika ich i podejmuje niekonwencjonalne sposoby ich rozwiązania;
 - d) poszukuje, porządkuje i przetwarza informacje z różnych źródeł;
 - e) samodzielnie i twórczo rozwija swoje zainteresowania;
 - f) inspiruje pracę w zespole;
 - g) potrafi stosować metody i techniki negocjacyjne w rozwiązywaniu problemów;
 - h) posługuje się pięknym językiem ojczystym;

- i) potrafi dokonać trafnej samooceny.

VI. NARZEDZIA POMIARU OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ I SPOSOBY OCENIANIA WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI, (np.: praca klasowa, karta pracy, kartkówka, praca domowa, odpowiedź ustna, zeszyt, praca na lekcji, praca w grupie, praca dodatkowa, projekt).

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DO POSZCZEGÓLNYCH FORM AKTYWNOŚCI

1. Ustala się wewnętrzne zasady przeprowadzania pisemnych prac kontrolnych (prac klasowych, sprawdzianów, testów):

- 1) za pisemną pracę kontrolną uznaje się sprawdzian wiadomości lub umiejętności obejmujący określony zakres materiału, wynikający ze struktury programu nauczania danych zajęć edukacyjnych, poprzedzony powtórzeniem materiału, obejmujący więcej niż 3 jednostki lekcyjne;
- 2) pisemne prace kontrolne powinny być zapowiedziane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, a ich przewidywany termin zaznaczony w dzienniku elektronicznym lub lekcyjnym;
- 3) prace kontrolne są obowiązkowe dla wszystkich uczniów; jeżeli uczeń nie napisze pracy klasowej w terminie, powinien ją napisać w terminie późniejszym, uzgodnionym z nauczycielem;
- 4) uczeń może poprawić ocenę z pracy klasowej w terminie uzgodnionym z nauczycielem, zgodnie z zasadami poprawiania ocen określonymi w Przedmiotowych Systemach Oceniania;
- 5) w danym dniu klasa może pisać jedną pracę klasową, a w ciągu tygodnia nie więcej niż trzy;
- 6) na zakończenie semestru nie przewiduje się końcowej (zaliczeniowej) pracy kontrolnej;
- 7) prace klasowe nauczyciel powinien poprawić i ocenić w terminie do dwóch tygodni;
- 8) Przy ocenianiu prac kontrolnych (prac klasowych, sprawdzianów, testów) punktowanych stosuje się następujące jednolite kryteria ocen:
 - 0% - 29% - ocena niedostateczna
 - 30% - 49% - ocena dopuszczająca
 - 50% - 74% - ocena dostateczna
 - 75% - 85% - ocena dobra
 - 86% - 94% - ocena bardzo dobra
 - 95% - 100% - ocena celująca

2. Prace domowe: to zagadnienia nawiązujące do lekcji zadane przez nauczyciela do samodzielnego opracowania przez ucznia w formie pisemnej, ustnej lub praktycznej. Uczeń, który nie odrobi zadania domowego ma obowiązek odrobienia pracy na najbliższą godzinę lekcyjną. Prace domowe są obowiązkowe dla wszystkich uczniów, brak jest odnotowany (-), a jej wykonanie (+) lub oceną. Trzy minusy są jednoznaczne z wpisaniem uwagi negatywnej z zachowania. Każdy kolejny minus to kolejna uwaga.

3. Odpowiedź ustna: to ustne sprawdzenie wiedzy obejmujące zakres materiału nawiązujący do tematyki z poprzednich trzech lekcji.

4. Praca w grupie to umiejętność organizacji pracy zespołowej, aktywny udział w dyskusji, twórcze rozwiązywanie problemu, pełnienie różnych ról w zespole, dbałość o końcowe efekty pracy zespołu. W określonych wypadkach wyniki pracy grupowej są prezentowane przez wybrane osoby na forum klasy.

5. Praca na lekcji to aktywność ucznia na zajęciach, np. ćwiczenia pisemne, wykonanie kart pracy, udział w dyskusjach dotyczących tematu lekcji.

6. Kartkówka to pisemne sprawdzenie wiedzy, obejmujące zakres materiału z jednej, dwóch lub trzech ostatnich lekcji (zgodnie z WSO). Kartkówki nie muszą być wcześniej zapowiadane.

7. Zeszyt - oceniana jest jego zawartość, zapisy notatek, estetyka – raz w semestrze.

8. Prace dodatkowe to wszelkie prace nadobowiązkowe, np.: plakaty, projekty, aktywny udział w konkursach przedmiotowych. Wszystkie prace dodatkowe, ich przeznaczenie i sposób prezentacji na forum klasy oraz sposoby oceniania są konsultowane z nauczycielem.

VII. ŚRÓDROCZNE I ROCZNE OCENIANIE UCZNIÓW

- Klasyfikacja śródroczna polega na podsumowaniu osiągnięć edukacyjnych ucznia z zajęć edukacyjnych i zachowania ucznia w pierwszym półroczu oraz ustaleniu śródrocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i śródrocznej oceny zachowania.
- Oceny śródroczne są ustalane na 10 dni przed końcem półroczna.
- 3. Klasyfikację śródroczną przeprowadza się tydzień przed końcem półroczna.
- 4. Jeżeli w wyniku klasyfikacji śródrocznej stwierdzi się, że poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia uniemożliwi lub utrudni kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej szkoła stwarza uczniowi szansę uzupełnienia braków poprzez :
 - a) zindywidualizowaną pracę z uczniem na lekcjach,
 - b) współpracę z domem rodzinnym poprzez częstszy kontakt nauczyciela z rodzicem telefoniczny i elektroniczny,
 - c) zorganizowanie pomocy grup koleżeńskich.
- 5. Klasyfikację śródroczną i roczną przeprowadza się w skali o której mowa w pkt. III.

VIII. SPOSOBY INFORMOWANIA UCZNIÓW I RODZICÓW O INDYWIDUALNYCH OSIĄGNIĘCIACH

- 1) ocena z odpowiedzi ustnej jest oceną jawną dla ucznia i zespołu klasowego i powinna być każdorazowo uzasadniona krótkim słownym komentarzem,
- 2) oceny z prac pisemnych opatrzone są komentarzem słownym wskazującym uczniowi i jego rodzicom, co zrobił dobrze, a nad czym ma pracować i ewentualnie uzasadnione punktacją,
- 3) rodzice (prawni opiekunowie) są informowani są o ocenach dziecka poprzez: wpis do zeszytu przedmiotowego oraz poprzez dziennik elektroniczny.
- 4) o ocenach, postępach i osiągnięciach lub niepowodzeniach dziecka rodzice są informowani w trakcie zebrań z rodzicami, dni otwartych, poprzez kontakt telefoniczny, w wyjątkowych przypadkach poprzez wysłanie listu poleconego.

IX. ZASADY POPRAWIANIA BIEŻĄCYCH OCEN CZĄSTKOWYCH

Każdą ocenę cząstkową można poprawić.

X. WARUNKI UZYSKANIA OCENY WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ

- Ogólne warunki wynikające ze statutu szkoły:
 - Uczeń klas IV–VIII ma możliwość starania się o poprawienie przewidywanej oceny klasyfikacyjnej o jeden stopień, o ile spełnione są jednocześnie następujące warunki:
 - a) ponad 50% ocen z prac klasowych jest wyższych od przewidywanej oceny klasyfikacyjnej
 - b) uczeń systematycznie odrabia prace domowe,
 - c) prace klasowe i zapowiedziane sprawdziany pisze w pierwszym terminie.
 - Wniosek o uzyskanie wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej uczeń składa do nauczyciela tych zajęć.
 - Nauczyciel jest zobowiązany rozpatrzyć wniosek w terminie 2 dni i poinformować ucznia o decyzji.
 - W celu uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych po spełnieniu warunków, o których mowa w ust. 7 uczeń jest zobowiązany do napisania sprawdzianu obejmującego te partie materiału, z których uzyskał oceny niższe niż ta, o którą się ubiega.

XI. ZASADY WSPÓŁPRACY Z UCZNIAMI, RODZICAMI I PEDAGOGIEM/PSYCHOLOGIEM SZKOLNYM W CELU POPRAWY NIEZADOWALAJĄCYCH WYNIKÓW NAUCZANIA:

- Ustalenie wspólnie z uczniem jakie partie materiału wymagają nadrobienia – pisemna informacja dla rodziców.
- Ustalenie, w jaki sposób zaległości mają zostać nadrobione:
 - pomoc koleżeńska,
 - pomoc nauczyciela,
 - praca własna wraz z rodzicami.
- Ustalenie z uczniem i rodzicami formy zaliczenia materiału.
- Współpraca z pedagogiem szkolnym:
 - wspólne ustalanie sposobu pracy z uczniami mającymi problemy dydaktyczne i wychowawcze.

XII. WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE ŚRÓDROCZNE I ROCZNE OCENY KLASYFIKACYJNE W TYM WYMAGANIA DLA UCZNIÓW Z OPINIAMI I ORZECZENIAMI PPP.

OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA

PRZEDMIOT OCENY	OCENA					
	celująca	bardzo dobra	dobra	dostateczna	dopuszczająca	niedostateczna
1. Modlitwy, pieśni	<ul style="list-style-type: none"> dokładna znajomość tekstu, melodii, samodzielność i piękno wykonania 	<ul style="list-style-type: none"> dokładna znajomość tekstu, melodii 	<ul style="list-style-type: none"> dobra znajomość tekstu, melodii 	<ul style="list-style-type: none"> niezbyt dokładna znajomość tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> fragmentaryczna znajomość tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> brak jakiegokolwiek znajomości tekstu
2. Ćwiczenia w podręczniku	<ul style="list-style-type: none"> wykonane wszystkie zadania staranne pismo własne materiały ilustracje itp. 	<ul style="list-style-type: none"> starannie prowadzony wszystkie zadania 	<ul style="list-style-type: none"> zapis staranny luki w zapisach (sporadyczne do 5 tematów) 	<ul style="list-style-type: none"> ćwiczenia czytelne braki w zadaniach (do 40% tematów) 	<ul style="list-style-type: none"> pismo niestaranne liczne luki w zapisach (do 70% tematów) 	<ul style="list-style-type: none"> brak podręcznika
3. Prace domowe	<ul style="list-style-type: none"> staranne wykonanie treści wskazujące na poszukiwania w różnych materiałach dużo własnej inwencji twórcze 	<ul style="list-style-type: none"> merytorycznie zgodne z omawianym na lekcji materiałem staranne czytelne rzeczowe 	<ul style="list-style-type: none"> wskazują na zrozumienie tematu niezbyt twórcze 	<ul style="list-style-type: none"> powiązane z tematem niestaranne 	<ul style="list-style-type: none"> widać próby wykonania pracy na temat 	<ul style="list-style-type: none"> praca nie na temat brak rzeczowości w pracy brak pracy
4. Odpowiedzi ustne	<ul style="list-style-type: none"> wiadomości zawarte w podręczniku wypowiedź pełnymi zdaniami, bogaty język używanie prawidłowych pojęć 	<ul style="list-style-type: none"> wiadomości z podręcznika prezentowane w sposób wskazujący na ich rozumienie, informacje przekazywane zrozumiałym językiem odpowiedź pełna nie wymagająca pytań dodatkowych 	<ul style="list-style-type: none"> wyuczone na pamięć wiadomości uczeń ma trudności w sformułowaniu myśli własnymi słowami potrzebna pomoc nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> wybiórcza znajomość poznanych treści i pojęć odpowiedź niestaranna częste pytania naprowadzające 	<ul style="list-style-type: none"> słabe wiązanie faktów i wiadomości chaos myślowy i słowny odpowiedź bełkotliwa, niewyraźna, pojedyncze wyrazy dużo pytań pomocniczych 	<ul style="list-style-type: none"> brak odpowiedzi lub odpowiedzi świadczące o braku wiadomości rzeczowych
5. Aktywność	<ul style="list-style-type: none"> uczeń wyróżnia się aktywnością na lekcji korzysta z materiałów zgromadzonych samodzielnie 	<ul style="list-style-type: none"> uczeń zawsze przygotowany do lekcji często zgłasza się do odpowiedzi wypowiada się poprawnie 	<ul style="list-style-type: none"> stara się być przygotowany do lekcji chętnie w niej uczestniczy 	<ul style="list-style-type: none"> mało aktywny na lekcjach 	<ul style="list-style-type: none"> niechętny udział w lekcji 	<ul style="list-style-type: none"> lekceważący stosunek do przedmiotu.
6. Inscenizacje, gazetka szkolna, praca na rzecz Kościoła i inne	<ul style="list-style-type: none"> wielokrotnie pomaga w różnych pracach pilnie i terminowo wykonuje powierzone zadania, wykazuje dużo własnej inicjatywy aktywnie uczestniczy w życiu małych grup formacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> starannie wykonuje powierzone przez katechetę lub księdza zadania przejawia postawę apostołską 	<ul style="list-style-type: none"> niezbyt chętnie wykonuje zadania poza lekcjami, ale nie unika ich zupełnie uczestniczy w rekolekcjach szkolnych 			

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA OCENĘ ŚRÓDROCZNĄ

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. Jezus chce ze mną rozmawiać	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia etapy przygotowania do Pierwszej Komunii, • podaje prawdę, że Pierwszą Komunię poprzedza przyjęcie sakramentu pokuty i pojednania, • wyjaśnia, czym jest modlitwa, • podaje przykłady najważniejszych modlitw zawartych w Starym Testamencie, np. Samuela: „Mów, bo sługa Twój słucha” • wymienia, jakich modlitw nauczył się na lekcjach religii, • wskazuje tekst wybranej modlitwy św. Franciszka • wskazuje i wyjaśnia różnice między modlitwą faryzeusza a modlitwą celnika, • podaje przykłady, kiedy należy przepraszać ludzi, szczególnie bliskich, 	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje autorów poznanych modlitw starotestamentalnych Samuel, • wymienia świętych, którzy stali się wzorami modlitwy • wyjaśnia piękno modlitwy dziękczynienia • uzasadnia sens modlitwy przebłagalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, że przygotowanie do Pierwszej Komunii ma formę duchową i zewnętrzną, • podaje prawdę, że w duchowych przygotowaniach do jego Pierwszej Komunii bierze udział cała rodzina i parafia, • wyjaśnia, że dzięki modlitwie łatwiej jest zrozumieć, czego oczekuje od nas Pan Bóg, • wymienia, za co ludzie powinni dziękować Bogu, • podaje prawdę, że Bóg wysłuchuje modlitwy pokornej, • wyjaśnia, dlaczego człowiek powinien przepraszać Boga, • wyjaśnia, że przeproszenie pomaga być bliżej Pana Jezusa, • opowiada przypowieść o natrętnym przyjacielu, • wyjaśnia, na czym polega ufność Bogu na modlitwie, • uzasadnia potrzebę wytrwałej modlitwy, • wyjaśnia, dlaczego Pan Jezus pragnie, byśmy mówili do Boga „Ojcze”. • 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, na czym polegały wskazówki Helego oraz modlitwa Samuela, • uzasadnia, dlaczego modlitwy trzeba się uczyć, • wyjaśnia, dlaczego warto dziękować Bogu, • wyjaśnia, na czym polega modlitwa uwielbienia. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego nie zawsze otrzymujemy od Boga to, o co prosimy, • układa krótki tekst własnej modlitwy uwielbienia.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
II. Jezus mnie prowadzi	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, że przykazania są drogowskazami w życiu • wymienia z pamięci przykazania Boże • podaje przykłady zachowywania przykazań Bożych w codzienności • wylicza postawy sprzeciwiające się Bożym przykazaniom • wymienia sposoby świętowania niedzieli • wyjaśnia, że niedziela jest pamiątką zmartwychwstania Chrystusa • wyjaśnia, że należy dbać o rzeczy materialne, • wymienia przykazania kościelne 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada historię przekazania Mojżeszowi tablic Dekalogu, • identyfikuje autorów poznanych modlitw starotestamentalnych – Mojżesz, Eliasz, • wyjaśnia treść wprowadzenia do Dekalogu „Ja jestem Pan, Bóg twój...”, • wyjaśnia, na czym polega wiara w Boga, zaufanie i szacunek do Niego • wskazuje na istotę poszczególnych przykazań Bożych • wyjaśnia wymagania poszczególnych przykazań kościelnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia treść wprowadzenia do Dekalogu „Ja jestem Pan, Bóg twój...”, • wyjaśnia, na czym polega szacunek wobec imienia Boga, • wyjaśnia, że przyjęcie Komunii Świętej jest wyjątkowym świętowaniem niedzieli, • wymienia obowiązki dzieci wobec rodziców i opiekunów, • podaje przykłady troski o zdrowie własne i innych, • uzasadnia, dlaczego należy szanować życie własne i innych, • wymienia ryzykowne zachowania w grupie rówieśniczej, • uzasadnia, że Pana Jezusa w Eucharystii można przyjąć tylko z czystym sercem, • wyjaśnia, jaka jest rola wstydu, • podaje przykłady, kiedy należy uszanować intymność własną i innych, • wymienia i wyjaśnia rodzaje własności, • podaje przykłady troski o dobro wspólne, • wyjaśnia, dlaczego zazdrość jest niewłaściwą postawą, • podaje przykłady troski o dobre imię własne i innych. 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada historię proroka Eliasza, który troszczy się o wiarę w jednego Boga, • opowiada o życiu św. Stanisława Kostki, • opowiada o radości św. Teresy z Lisieux po przyjęciu Pierwszej Komunii Świętej, • wyjaśnia, na czym polega czystość serca, • wyjaśnia, że rodzice mają także obowiązki wobec swoich dzieci, • odnosi wymagania przykazania piątego do sfery ciała i duszy (u siebie i innych), • opowiada o zaparciu się Piotra, • wyjaśnia, dlaczego w życiu ważna jest prawda. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega odpowiedzialność za wypowiedzane słowa, • wyjaśnia, dlaczego przykazania kościelne są potrzebne wspólnocie wierzących.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
III. Jezus mnie uzdrawia	<ul style="list-style-type: none"> wymienia krótkie wyznania wiary („Znak krzyża”, „Akt wiary”), podaje z pamięci treść „Składu apostołskiego wymienia sakramenty święte wymienia sakramenty, które już przyjął, oraz te, do których się przygotowuje, wyjaśnia, czym jest sakrament chrztu, wyjaśnia, czym jest sakrament pokuty i pojednania wymienia warunki sakramentu pokuty i pojednania określa sumienie jako głos Boga w swoim sercu, wskazuje, jak należy się przygotować do sakramentu pokuty i pojednania rozdzieli grzech ciężki i grzech lekki podaje prawdę, że żal za grzechy jest konieczny, by dostać ich odpuszczenia, wyjaśnia, na czym polega wyznanie grzechów podczas spowiedzi, wypowiada z pamięci dialog penitenta z kapłanem, wyjaśnia, czym jest zadośćuczynienie, uzasadnia konieczność naprawienia krzywd, wymienia sposoby walki z grzechem 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia sakramenty jako znaki spotkania z Chrystusem opowiada o chrzcie Jezusa, wypowiada formułę udzielania chrztu, porównuje znaczenie białej szaty od chrztu do znaczenia białego stroju komunijnego, wskazuje, co dokonuje się w sakramencie pokuty i pojednania omawia wybrane przypowieści Jezusa – przypowieść: o synu marnotrawnym, o nielitościwym dłużniku, rozdzieli postawę żalu i pychy przed Bogiem, określa na czym polega żal doskonały i niedoskonały, uzasadnia potrzebę systematycznego przystępowania do sakramentu pokuty i pojednania, wyjaśnia, dlaczego postanowienie poprawy jest warunkiem dobrej spowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje symbole poszczególnych sakramentów, wyjaśnia skutki chrztu w życiu człowieka, wyjaśnia, że chrzest włącza nas w życie Trójcy Świętej, uzasadnia, że chrzest jest najważniejszym sakramentem, podaje, kto może udzielać sakramentu pokuty, wyjaśnia, że Bóg czeka na grzesznika i pragnie mu przebaczyć, uzasadnia, że żal za grzechy przybliży do Boga i pomaga w nawróceniu, opowiada perykopę o uzdrowieniu paralityka, opowiada o spotkaniu Zacheusza z Jezusem, wskazuje, w jaki sposób Zacheusz wynagrodził za popełnione zło. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symbole osób Trójcy Świętej, wyjaśnia, w jakim celu należy zrobić rachunek sumienia (wieczorny i przed spowiedzią), omawia perykopę o nawróconej grzesznicy, wyjaśnia potrzebę regularnej pracy nad sobą. 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o jedności w działaniu Ojca, Syna i Ducha Świętego, wyjaśnia, że w sakramencie pokuty Jezus przychodzi z duchowym uzdrowieniem, porównuje słowa Jezusa wypowiedziane do paralityka ze słowami wypowiedzianymi przez kapłana podczas spowiedzi.

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA OCENĘ ROCZNA

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
IV. Jezus zaprasza mnie na ucztę	<ul style="list-style-type: none"> • podaje miejsce, gdzie odbywała się Ostatnia Wieczerza, • uzasadnia, że Pan Jezus pragnie spotykać się z ludźmi na Mszy Świętej, • wylicza części stałe Mszy Świętej • wymienia postawy, jakie przyjmuje się podczas Mszy Świętej • wyjaśnia, co się dzieje podczas poszczególnych części Mszy Świętej • opowiada, jak należy przygotować się do udziału w Eucharystii • poprawnie odpowiada na wezwania podczas liturgii Mszy Świętej, • wymienia, jakie dary składa się na ołtarzu, i wyjaśnia ich symbolikę, • wyjaśnia pojęcia: Najświętszy Sakrament, post eucharystyczny, Komunia Święta 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wybrane przypowieści Jezusa – o ucztę, • wyjaśnia, że Eucharystia uobecnia ofiarę złożoną przez Jezusa na krzyżu, • wskazuje, że Msza Święta jest najdoskonalszą formą modlitwy liturgicznej, • wyjaśnia, że Eucharystia jest ofiarą Chrystusa i Kościoła • wyjaśnia znaczenie gestów, postaw, pozdrowień i wezwań występujących w liturgii Mszy Świętej • wyjaśnia, że w Eucharystii spotykamy się z Chrystusem i karmimy się Jego Ciałem • wymienia, z czego się składa liturgia słowa i liturgia eucharystyczna, • wyjaśnia, że przyjmując Komunię Świętą, przyjmujemy samego Chrystusa i jednoczymy się z Nim • opisuje, jak należy się zachować bezpośrednio przed i po przyjęciu Komunii Świętej • wyjaśnia, czym jest błogosławieństwo 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, że Msza Święta jest ucztą, na którą zaprasza Jezus Chrystus, • poprawnie odpowiada na wezwania kapłana podczas liturgii, • podaje przykłady wezwań modlitwy wiernych, • podaje przykłady składania darów z okazji różnych uroczystości, • podaje przykłady darów duchowych, które może złożyć Jezusowi w dniu Pierwszej Komunii, • wyjaśnia, że Eucharystia jednoczy człowieka z Bogiem i bliźnimi • opowiada o rozmnożeniu chleba przez Jezusa, • wyjaśnia słowa kapłana „Oto Baranek Boży” oraz słowo „amen”, • wyjaśnia znaczenie gestów, postaw i wezwań występujących w obrzędach zakończenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o przygotowaniach do Ostatniej Wieczerzy Jezusa i uczniów, • wyjaśnia, kto ma obowiązek uczestniczenia w Eucharystii w niedzielę i święta, • uzasadnia potrzebę należytego przygotowania się do uczestnictwa we Mszy Świętej • porównuje tekst biblijny z wezwaniem z liturgii, • wyjaśnia, na czym polega ofiarowanie, i podaje, co może być darem. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na pamiątkę jakiego wydarzenia Jezus i uczniowie spożywali Paschę, • układa modlitwę wiernych w wybranej intencji, • wskazuje znaczenie Bożego błogosławieństwa w życiu człowieka.

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
V. Jezus jest z nami	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest różaniec, • podaje z pamięci najważniejsze maryjne modlitwy: różaniec, „Pozdrowienie anielskie” • wymienia przykładowe sytuacje, w których warto modlić się za wstawiennictwem Maryi • podaje prawdę, że od dnia Pierwszej Komunii otrzyma duchowy pokarm na drogę do nieba, • podaje i wyjaśnia główne prawdy wiary, • podaje przykłady sytuacji, kiedy wyznaje wiarę w trzy Osoby Boskie, • odróżnia rok liturgiczny od roku kalendarzowego, • wyjaśnia, że Adwent jest czasem oczekiwania na przyjście Jezusa na ziemię, • charakteryzuje modlitwę „Zdrowaś Maryjo” • wyjaśnia, czym są roraty, • podaje prawdę, że Maryja poczęła się bez grzechu pierworodnego, • wymienia najważniejsze zwyczaje związane ze świętami Bożego Narodzenia (B. • opowiada perykopę o pokłonie złożonym Jezusowi przez mędrców, 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia wartość udziału w nabożeństwach różańcowych • wyjaśnia wartość modlitwy za innych • wyjaśnia, dlaczego należy troszczyć się o groby bliskich, • uzasadnia, że modlitwa za zmarłych jest ważniejsza od troski o miejsce ich pochowku, • omawia wybrane przypowieści Jezusa – przypowieść: o pannach roztropnych i nierozsądnych, o zagubionej owcy, • wymienia i charakteryzuje okresy roku liturgicznego • wyjaśnia, że wiara człowieka przejawia się m.in. w jego udziale w czynnościach liturgicznych • mówi z pamięci modlitwę „Pod Twoją obronę” oraz „O Maryjo bez grzechu poczęta...”, • uzasadnia religijny wymiar świętowania Bożego Narodzenia • opowiada o dzieleniu się opłatkiem i wyjaśnia wartość dzielenia się nim, • wyjaśnia, dlaczego przyjęcie Eucharystii podczas Pierwszej Komunii można porównać do narodzenia Jezusa w sercu, • wyjaśnia, kim są poganie, • opowiada o ofiarowaniu Jezusa w świątyni, 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o cudzie Jezusa w Kanie Galilejskiej, • podaje prawdę, że modlitwa różańcowa przybliżyła nas do Boga, • wymienia tajemnice różańca, • podaje przykłady tradycji i zwyczajów związanych z wybranymi okresami roku liturgicznego w kościele i domu rodzinnym, • opowiada perykopę o zwiastowaniu Maryi, • wyjaśnia, na czym polegało posłuszeństwo Maryi Panu Bogu, • podaje przykłady posłuszeństwa Bogu, rodzicom, opiekunom i nauczycielom, • opisuje wygląd cudownego medalika, • wskazuje na podobieństwo opłatka do hostii i komunikantów, • wskazuje różnicę między opłatkiem pobłogosławionym a konsekrowanym, • śpiewa kolędę „Mędrcy świata”, 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o objawieniach Matki Bożej w Fatimie, • wymienia i wyjaśnia chrześcijańskie zwyczaje związane z Adwentem, • opowiada o objawieniach Matki Bożej, które miała św. Katarzyna Laboure, • wyjaśnia, dlaczego należy zawsze być gotowym na powtórne przyjście Chrystusa, • wyjaśnia, że celem dzielenia się opłatkiem jest pogłębienie więzi między ludźmi ze względu na nowo narodzonego Jezusa, 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o życiu św. Barbary i Tarsycjusza i podaje, jakie są ich atrybuty, • łączy poszczególne okresy roku liturgicznego z wydarzeniami z życia Jezusa, • opowiada o Światowym Dniu Misyjnym Dzieci i zadaniach Dziecięcych Kół Misyjnych,

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
V. Jezus jest z nami	<ul style="list-style-type: none"> • podaje, kiedy rozpoczyna się Wielki Post, • wymienia nabożeństwa Wielkiego Postu, • podaje prawdę, że Jezus został niewinnie skazany na śmierć krzyżową, • podaje prawdę, że niedziela jest pamiątką zmartwychwstania Jezusa, • wymienia najważniejsze zwyczaje związane z Wielkanocą • podaje, do czego służy modlitewnik i jak się nim posługiwać, • opisuje, jak wygląda modlitewnik i co zawiera. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to znaczy, że Jezus jest światłem, • opowiada o liturgii Środy Popielcowej, • opowiada, jak wygląda nabożeństwo drogi krzyżowej, • ukazuje związek nabożeństw ze czcią do Jezusa ukrzyżowanego • uzasadnia wartość udziału w nabożeństwach drogi krzyżowej • uzasadnia religijny wymiar świętowania Wielkanocy • wylicza i omawia elementy świętowania Wielkanocy • wyjaśnia, jak modlić się „Koronką do miłosierdzia Bożego”, • wyjaśnia słowa modlitwy „Dla Jego bolesnej męki”, • opowiada, jakie jest przesłanie obrazu „Jezu, ufam Tobie”. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symbolikę światła i świecy, • podaje przykłady, kiedy zapala się gromnice, • wyjaśnia, dlaczego otrzymuje świecę od swoich rodziców (opiekunów), • wyjaśnia, na czym polega jałmużna wielkopostna, • opowiada o zmartwychwstaniu Jezusa, • opowiada o objawieniu się Jezusa św. Faustynie Kowalskiej, • podaje prawdę, że Niedziela Miłosierdzia została ogłoszona przez Jana Pawła II w Krakowie-Łagiewnikach, • podaje przykłady, w jaki sposób książeczka do nabożeństwa pomaga we wzroście pobożności. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to znaczy zagubić się oraz nawrócić, • wyjaśnia, dlaczego Pan Jezus zgodził się wziąć krzyż i nieść go na Golgotę, • wyjaśnia, co to znaczy brać krzyż tak jak Pan Jezus, • uzasadnia, że największym świętowaniem zmartwychwstania Jezusa jest udział we Mszy Świętej. 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o wyroku Piłata i drodze krzyżowej Pana Jezusa.

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
V. Jezus jest z nami	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada modlitwę dziękczynną za dar Pierwszej Komunii, opowiada, jak wygląda nabożeństwo majowe, prawidłowo odpowiada na wezwania litanii loretańskiej, wymienia przykładowe sytuacje, w których warto modlić się za wstawiennictwem Maryi podaje z pamięci maryjne modlitwy: Anioł Pański wyjaśnia, że Eucharystia jest pokarmem na życie wieczne, wyjaśnia, że w Eucharystii spotykamy się z Chrystusem i karmimy się Jego Ciałem opowiada, jak wygląda procesja Bożego Ciała. podaje prawdę, że przyjmowanie Eucharystii umacnia więź z Jezusem, wskazuje, w czym może naśladować postaci świętych ukazuje związek nabożeństw ze czcią do Najświętszego Serca Pana Jezusa podaje warunki odprawiania pierwszych piątków miesiąca, prawidłowo odpowiada na wezwania litanii do Najświętszego Serca Pana Jezusa. 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wybrane przypowieści Jezusa – o uczcie królewskiej, podaje prawdę, że w święcie dzieci komunijnych bierze udział cała parafia, uzasadnia potrzebę systematycznego przyjmowania Komunii Świętej wymienia obowiązki dziecka, które przyjęło Pierwszą Komunię, w wymiarze duchowym i materialnym, uzasadnia wartość udziału w nabożeństwach majowych ukazuje związek nabożeństw ze czcią oddawaną Najświętszemu Sercu Maryi uzasadnia potrzebę częstego przyjmowania Komunii Świętej uzasadnia potrzebę regularnego udziału w Eucharystii uzasadnia, że udział w życiu religijnym parafii jest służbą dla Pana Boga, uzasadnia wartość udziału w nabożeństwach czerwcowych wyjaśnia sens praktykowania pierwszych piątków miesiąca 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, że szata weselna z przypowieści o uczcie królewskiej oznacza czyste serce, wyjaśnia symbolikę stroju komunijnego, opowiada o wybranych wydarzeniach z życia Maryi związanych z Jezusem, opowiada o pielgrzymowaniu dwunastoletniego Jezusa do świątyni, wyjaśnia, dlaczego warto chodzić na Mszę Świętą z bliskimi, podaje przykłady uroczystości rodzinnych, które można świętować, uczestnicząc całą rodziną we Mszy Świętej, wyjaśnia, dlaczego warto przyjmować Komunię Świętą w intencji bliskich, wyjaśnia, dlaczego powinien dawać świadectwo swojej wiary. 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy modlitwy w intencjach wyznaczonych na poszczególne dni białego tygodnia, wyjaśnia wybrane wezwania z litanii loretańskiej, wyjaśnia treść pieśni „Chwalcie, łąki umajone”, opowiada o miłości św. Dominika Savio do Jezusa eucharystycznego, opowiada o św. Marii Goretti, wyjaśnia, że Jezus umarł na krzyżu z miłości do ludzi, opowiada o objawieniach św. Małgorzaty Alacoque. 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o miłości św. Klary do Jezusa eucharystycznego, opowiada historię sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej, opowiada o objawieniach św. Julianny, którą Jezus prosił o wprowadzenie święta ku czci Najświętszego Sakramentu, wyjaśnia znaczenie wybranych wezwań litanii, omawia jedną z obietnic, które Pan Jezus dał św. Małgorzacie Alacoque, dotyczących czcicieli Jego Serca.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z religii do możliwości uczniów ze specjalnymi wymaganiami edukacyjnymi :

- Uczniowie posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego są oceniani z uwzględnieniem zaleceń poradni.
- Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia posiadającego opinię poradni psychologiczno – pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się.
- W stosunku wszystkich uczniów posiadających dysfunkcję zastosowane zostaną zasady wzmacniania poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, motywowania do pracy i doceniania małych sukcesów.

Rodzaje dysfunkcji:

Dysgrafia

- Nie ocenia się estetyki pisma w zeszycie przedmiotowym lub w zeszycie ćwiczeń oraz na testach i kartkówkach.
- Uczeń ma prawo przeczytać nauczycielowi treść pracy pisemnej, gdy ten ma trudności z jej odczytaniem.
- uczeń powinien siedzieć blisko nauczyciela,
- monitorowanie pracy ucznia (notatki, ćwiczenia),
- precyzyjne formułowanie poleceń,
- dopuszczenie pisma drukowanego oraz prac na komputerze,
- możliwość odczytania pracy domowej w przypadku niewyraźnego pisma,
- umożliwienie zaliczenia części materiału w formie ustnej.

Dysleksja

- Zachęcanie uczniów do czytania krótkich tekstów.
- Wydłużanie czasu pracy.
- Ograniczenie ilości wykonywanych w czasie zajęć ćwiczeń.
- kontrolować stopień zrozumienia przeczytanych przez ucznia poleceń,
- przewaga odpowiedzi ustnych przy ocenie nad pisemnymi,
- sprawdzenie wiadomości powinno odbywać się często z krótszych partii materiału
- uczeń nie powinien głośno czytać przed całą klasą,
- monitorowanie pracy ucznia (notatki, ćwiczenia),
- precyzyjne formułowanie poleceń,
- wydłużenie czasu pracy z tekstem,
- jak najczęściej stosować środki wizualne i skojarzeniowe,

- monitorowanie stopnia rozumienia czytanego tekstu przez ucznia.

Dysortografia

- *błędy ortograficzne nie mają wpływu na ocenę pracy pisemnej*
 - monitorowanie pracy ucznia (notatki, ćwiczenia),
 - precyzyjne formułowanie poleceń,
 - poprawność ortograficzna nie wpływa na ocenę,
 - umożliwienie zaliczenia części materiału w formie ustnej.

Uczeń z zaburzeniami zachowania, nadpobudliwością psychoruchową oraz zaburzeniami koncentracji uwagi

- Przekazywanie krótkich poleceń,
- Wydawanie jasnych, precyzyjnych poleceń- na raz tylko jedno polecenie,
- Utrzymywanie kontaktu wzrokowego,
- Organizacja środowiska-miejsce w pierwszej ławce, porządek, ograniczenie ilości bodźców,
- Angażowanie ucznia w drobne sprawy na rzecz klasy,
- Zezwolenie na uzgodnione formy aktywności fizycznej,
- Chwalenie ucznia przynajmniej raz dziennie, stwarzanie sytuacji zapewniających sukces,
- Pobudzanie zainteresowań ucznia,
- Przypominanie o regułach, przypominanie o samokontroli i sprawdzaniu,
- Opracowanie zrozumiałego dla ucznia kontraktu,
- Rutyna w postępowaniu,
- Wyznaczanie konkretnego celu i dzielenie zadań na mniejsze, możliwe do zrealizowania,
- Pomaganie uczniowi w skupieniu się na wykonywaniu jednej czynności,
- Skracanie zadań – dzielenie ich na części,
- Sprawdzanie stopnia zrozumienia wprowadzanego materiału,
- Zmniejszanie materiału przepisywanego z tablicy do zeszytu,
- Skracanie prac domowych,
- Dzielenie dłuższych sprawdzianów na części, wydłużanie czasu odpowiedzi,
- Korzystanie z programów edukacyjnych dostosowanych do możliwości ucznia,
- Zachęcanie do zadawania pytań,
- Angażowanie ucznia w konkretne działania, stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- Akceptowanie ucznia bez względu na jego nieprawidłowe zachowania,
- Szukanie i przekazywanie uczniowi informacji na temat sposobów rozładowywania napięcia, które są akceptowane w klasie,

- Skupianie uwagi ucznia na tym co najważniejsze – kolor, podkreślenie,
- Formułowanie informacji dotyczących pracy domowej w sposób jasny i przejrzysty,
- Stosowanie powtórzeń,
- Konsekwencja w działaniu,
- Współpraca z rodzicami.

Asperger

- zachowywanie schematu pracy na lekcjach i stałości działań (np. zajmowanie tej samej ławki lub stolika podczas zajęć);
- trzymanie się tego, co jest przewidziane do realizacji. W sytuacji zmiany w planach konieczne jest uspokojenie, wyciszenie i pełne rzetelne uprzedzenie ucznia o planowanych zmianach. Zmiany muszą być wprowadzane uważnie i planowo, ale nie powinno się ich eliminować;
- eliminowanie bodźców rozpraszających (wzrokowych, słuchowych);
- zwrócenie uwagi (diagnoza) na możliwą nadwrażliwość ucznia na niektóre bodźce i odpowiednie reagowanie (np. nadwrażliwość słuchowa - zniżanie tonu głosu podczas rozmowy, wzrokowa - tworzenie stonowanych dekoracji w klasie itp.);
- kierowanie poleceń indywidualnie do ucznia, zwracanie się do niego po imieniu;
- robienie przerw między wypowiedzianymi zdaniami, tak by dać uczniowi możliwość ich przetworzenia;
- powtarzanie polecenia, sprawdzanie stopnia jego zrozumienia;
- zachęcanie ucznia, by w razie potrzeby prosił o powtórzenie, uproszczenie czy zapisanie polecenia;
- nie przekazywanie zbyt wielu informacji, a gdy chodzi o polecenia, to wystarczy jedno, co da pewność jego wykonania przez ucznia (dla pewności, można poprosić, aby opisał je własnymi słowami);
- w razie potrzeby dyskretne zapisywanie (w dużym skrócie i jasnej formie) poleceń dla ucznia (do wykonania w danym dniu) w notesie, który ma na ławce. Jeżeli nie potrafi jeszcze czytać, to warto wprowadzić piktogramy, czyli kolorowe ilustracje przedstawiające czynności do wykonania w danym dniu;
- sprawdzanie zrozumienia czytanego tekstu poprzez zadawanie dodatkowych pytań: Co się wydarzyło? Gdzie? Kiedy? Dlaczego? itp.;
- używanie krótkich zdań, prostego i jednoznacznego języka - podawanie jasnych instrukcji;
- przedstawianie nowych pojęć lub materiału abstrakcyjnego w sposób możliwie najbardziej konkretny, popieranie ich tekstem pisanym, obrazem, ilustracją, filmem;
- uwzględnianie deficytów w zakresie rozumienia niedosłownych wypowiedzi, ironii, metafor, słów i wyrażeń wieloznacznych. Wyjaśnianie ich za pomocą obrazów albo przeciwieństw np. przyjaźń - wrogość;
- organizowanie zajęć związanych z wyjaśnianiem znaczenia niektórych słów, przysłów, powiedzeń czy metafor;
- w razie potrzeby wydłużanie czasu przeznaczzonego na wykonywanie poszczególnych zadań i prac pisemnych;
- dzielenie zadania na wieloetapowe krótsze części;
- zadawanie krótszych prac domowych w sytuacji,
- w miarę możliwości sprawdzanie wiedzy ucznia w formie przez niego preferowanej (np. zamiast śpiewać piosenkę może powiedzieć jej tekst);
- dostosowanie pomocy dydaktycznych i zadań do zainteresowań ucznia
- wykorzystywanie wąskiej i fachowej wiedzy oraz zainteresowań ucznia podczas prowadzenia lekcji;
- z powodu impulsywności i problemów w czekaniu na swoją kolej odpytywanie ucznia w pierwszej kolejności;
- nie zakładanie, że uczeń nie słucha i nie uczestniczy w toku lekcyjnym jeżeli nie nawiązuje kontaktu wzrokowego, czy też siedzi bokiem do nauczyciela;

- dostrzeganie, nazywanie i chwalenie wszelkich zachowań empatycznych i współczujących;
- po każdym konflikcie, który wybuchł pomiędzy dzieckiem z innym uczniem, tłumaczenie, co czuje on sam, obrażony kolega i co czuje nauczyciel w tej sytuacji. Sprawdzanie, czy uczeń to zrozumiał;
- praca nad poprawą u ucznia zachowań nieakceptowanych przez otoczenie;
- wyjaśnianie, jaką reakcję emocjonalną u odbiorców mogą wywołać niektóre wypowiedzi
- staranie o to, aby uczeń zawsze miał z kim wykonywać zadania grupowe i asymilował się ze środowiskiem w każdej sytuacji: na lekcji, w trakcie przerwy, przebierania się w szatni, w bibliotece, na stołówce czy w czasie wycieczki klasowej
- uczenie alternatywnych sposobów rozładowywania złości i agresji;
uczenie zachowań właściwych i pożądanych dla danej sytuacji społecznej,

Uczeń o inteligencji niższej niż przeciętna

- w związku z dużym problemem w selekcji i wyborze najważniejszych informacji z danego tematu można wypisać kilka podstawowych pytań, na które uczeń powinien znaleźć odpowiedź czytając dany materiał (przy odpytywaniu prosić o udzielenie na nie odpowiedzi),
- podobnie postępować przy powtórkach,
- pozostawianie większej ilości czasu na przygotowanie się z danego materiału (dzielenie go na małe części, wyznaczanie czasu na jego zapamiętanie i odpytywanie).
- zmniejszanie ilości, stopnia trudności i obszerności zadań,
- dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczanie czasu na ich opanowanie i odpytywanie,
- wydłużanie czasu na odpowiedź, przeczytanie lektury,
- wprowadzanie dodatkowych środków dydaktycznych np. ilustracje, ruchomy alfabet,
- odwoływanie się do znanych sytuacji z życia codziennego,
- formułowanie pytań w formie zdań o prostej konstrukcji powołujących się na ilustrujące przykłady,
- częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień,
- zajęcia w ramach zespołu dydaktyczno – wyrównawczego, gdzie szczególnie u młodszych dzieci należy oprócz wyjaśniania bieżących zagadnień programowych usprawniać funkcje poznawcze (procesy intelektualne i percepcyjne), (zajęcia dodatkowe są niezbędne, bowiem dziecko z inteligencją niższą niż przeciętna w stanie opanować tych umiejętności tylko dzięki pracy na lekcji i samodzielnej nauce własnej w domu),
- należy zezwolić na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcjach,
- dyktanda przeprowadzać indywidualnie w wolniejszym tempie, gdyż dzieci te często nie nadążają za klasą,
- potrzeba większej ilości czasu i powtórzeń na opanowanie materiału.

Uczniowie słabosłyszący

- zapewnić dobre oświetlenie klasy oraz miejsce dla ucznia w pierwszej ławce najlepiej w rzędzie od okna; uczeń, będąc blisko nauczyciela, może słuchać jego wypowiedzi i jednocześnie odczytywać mowę z ust,
- umożliwić odwracanie się w kierunku innych kolegów odpowiadających na lekcji, co ułatwi lepsze zrozumienie ich wypowiedzi,
- nauczyciel, mówiąc do całej klasy, powinien stać w pobliżu ucznia zwrócony twarzą w jego stronę - nie powinien chodzić po klasie czy być odwrócony twarzą do tablicy; to utrudnia uczniowi odczytywanie mowy z jego ust,

- należy mówić do ucznia wyraźnie, używając normalnego głosu i intonacji, unikać gwałtownych ruchów głową czy nadmiernej gestykulacji,
- trzeba zadbać o spokój i ciszę w klasie, eliminować zbędny hałas m.in. zamykać okna przy ruchliwej ulicy, unikać szeleszczenia kartkami papieru, szurania krzesłami; takie zakłócenia stanowią również problem dla uczniów z aparatami słuchowymi,
- nauczyciel powinien ocenić, czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez ucznia niedosłyszącego (w przypadku trudności zapewnić mu dodatkowe wyjaśnienia, sformułować inaczej polecenie),
- uczeń niedosłyszący powinien siedzieć w ławce ze zdolnym uczniem, zrównoważonym emocjonalnie, który chętnie dodatkowo będzie pomagał mu np. szybciej otworzy książkę, wskaże ćwiczenie, pozwoli przepisać notatkę z zeszytu itp.
- w czasie lekcji wskazane jest używanie jak najczęściej pomocy wizualnych i tablicy, m.in. zapisanie nowego tematu,
- można przygotować uczniowi z niedosłuchem plan pracy na piśmie opisujący zagadnienia poruszane w wykładzie lub poprosić innych uczniów w klasie, aby robili notatki z kopią i udostępniali je koledze,
- konieczne jest aktywizowanie ucznia do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań, podtrzymywanie jego odpowiedzi przez dopowiadanie pojedynczych słów, umowne gesty, mimikę twarzy,
- nauczyciel podczas lekcji powinien często zwracać się do ucznia niesłyszącego, zadawać pytania – ale nie dlatego, aby oceniać jego wypowiedzi, ale by zmobilizować go do lepszej koncentracji uwagi i ułatwić mu lepsze zrozumienie tematu
- z uwagi na wolne tempo czytania, dziecko potrzebuje więcej czasu na przeczytanie całej książki; dla ułatwienia zrozumienia treści nauczyciel może podać pytania pomocnicze, na które uczeń powinien przygotować odpowiedzi –czytając wcześniej lekturę,
- jeżeli pisanie ze słuchu sprawia dziecku niedosłyszącemu duże trudności, można je zastąpić inną formą ćwiczeń w pisaniu: a. przepisywanie zdań z uzupełnieniem „luk” odpowiednimi wyrazami b. utrwalanie znanych zasad pisowni i zwrotów gramatycznych –dobieranie odpowiednich wyrazów, uwzględniając ich rodzaj, osobę, liczbę c. sprawdzanie notatek ucznia i uzupełnianie ich,
- przy ocenie prac pisemnych ucznia nie należy uwzględniać błędów wynikających z niedosłuchu, one nie powinny obniżyć ogólnej oceny pracy; błędy mogą stanowić dla nauczyciela podstawę, do podjęcia z dzieckiem dalszej pracy samokształceniowej i korekcyjnej; błędy w pisowni należy oceniać opisowo, udzielając dziecku wskazówek do sposobu ich poprawienia,
- indywidualizacja oceniania,
- przy ocenie osiągnięć ucznia z wadą słuchu należy szczególnie doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia, a także jego stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość, dokładność).

Dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego szczegółowe dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych uczniów znajdują się w Indywidualnych Programach Edukacyjno-Terapeutycznych.

Aleksandra Kapel

Nauczyciel religii